

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2013-2014

26 FÉVRIER 2014

Proposition de loi modifiant le Code pénal en vue de protéger les enfants contre les cyberprédateurs

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
**MME TALHAOUI ET
M. VASTERSAVENDTS**

I. PROCÉDURE

La proposition de loi à l'examen, qui règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution, a été déposée le 13 septembre 2013 par MM. Deprez et Brotchi et par Mme Defraigne.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2013-2014

26 FEBRUARI 2014

Wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek teneinde kinderen te beschermen tegen cyberlokkers

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
**MEVROUW TALHAOUI EN
DE HEER VASTERSAVENDTS**

I. PROCEDURE

Dit wetsvoorstel dat een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet, werd op 13 september 2013 ingediend door de heren Deprez en Brotchi en mevrouw Defraigne.

Composition de la commission / Samenstelling van de commissie :

Président/Voorzitter : Alain Courtois.

Membres/Leden :

N-VA	Inge Faes, Frank Boogaerts, Helga Stevens, Karl Vanlouwe.
PS	Hassan Boussetta, Ahmed Laaouej, Philippe Mahoux.
MR	Alain Courtois, Christine Defraigne.
CD&V	Sabine de Bethune, Els Van Hoof.
sp.a	Bert Anciaux, Guy Swennen.
Open Vld	Yoeri Vastersavendts.
Vlaams Belang	Bart Laeremans.
Écolo	Zakia Khattabi.
cdH	Francis Delpérée.

Suppléants/Plaatsvervangers :

Huub Broers, Patrick De Groot, Bart De Nijn, Elke Sleurs, Lieve Maes.
Jean-François Istasse, Fatiha Saïdi, Louis Siquet, Fabienne Winckel.
François Bellot, Jacques Brotchi, Armand De Decker.
Wouter Beke, Dirk Claes, Johan Verstreken.
Dalila Douifi, Jan Roegiers, Fauzaya Talhaoui.
Guido De Padt, Martine Taelman.
Yves Buysse, Anke Van dermeersch.
Benoit Hellings, Cécile Thibaut.
Bertin Mampaka Mankamba, Vanessa Matz.

Voir:

Documents du Sénat :

5-2253 - 2012/2013 :

N° 1 : Proposition de loi de M. Deprez et consorts.

Zie:

Stukken van de Senaat :

5-2253 - 2012/2013 :

Nr. 1 : Wetsvoorstel van de heer Deprez c.s.

Elle a été envoyée à la commission de la Justice le 17 septembre 2013. Elle a été examinée conjointement avec la proposition de loi n° 5-1823 de Mme Franssen et consorts au cours des réunions des 12, 19 et 26 février 2014, en présence de la ministre de la Justice.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. DEPREZ

M. Deprez souligne que la proposition de loi à l'examen est complémentaire à la proposition de loi modifiant le Code pénal en vue de garantir la protection pénale des enfants contre le «*grooming*» (mise en confiance à des fins d'abus sexuel) de Mme Franssen et consorts (doc. Sénat, n° 5-1823).

En effet, la proposition de loi de Mme Franssen incrimine la sollicitation de l'enfant par un adulte via l'Internet, qui débouche sur une proposition de rencontre dans l'intention de commettre des actes sexuels. La proposition de rencontre avec l'enfant faite par le cyberprédateur doit également être suivie d'actes matériels visant à réaliser ladite rencontre. La proposition de loi a pour objet d'assurer la transposition de la Convention de Lanzarote.

La proposition de loi à l'examen a une portée beaucoup plus générale. Pour les auteurs de la proposition de loi à l'examen, l'adulte qui communique en ligne avec un mineur ou une personne qu'il croit être mineur, dans le but de commettre ultérieurement un acte criminel ou délictuel à son égard doit pouvoir être puni, indépendamment du fait que ces contacts aient débouché ou non sur une proposition de rencontre.

L'intention est de punir toute tentative de manipulation qu'un cyberprédateur exerce à l'égard d'un mineur.

L'orateur renvoie à l'article 433bis/1 proposé : «L'adulte qui communique par le biais des technologies de l'information et de la communication avec un mineur avéré ou supposé, en dissimulant ou en mentant sur son identité, son âge, sa qualité, en insistant sur la discréetion à observer, en offrant ou en faisant miroiter un cadeau ou un avantage quelconque ou par tout autre stratagème, en vue de faciliter la perpétration à son égard d'un crime ou délit, sera puni d'un emprisonnement de trois mois à cinq ans.

Le fait pour l'adulte concerné de croire que son interlocuteur était majeur n'est élusif de l'infraction que si l'intéressé prouve qu'il a pris les mesures raisonnables pour s'assurer de la majorité effective de son interlocuteur.

Op 17 september 2013 werd het wetsvoorstel verzonden naar de commissie voor de Justitie. Het werd gelijktijdig besproken met het wetsvoorstel nr. 5-1823 van mevrouw Franssen c.s. tijdens de vergaderingen van 12, 19 en 16 februari 2014, in aanwezigheid van de minister van Justitie.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER DEPREZ

De heer Deprez stipt aan dat voorliggend wetsvoorstel complementair is met het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek met het oog op de strafrechtelijke bescherming van kinderen tegen *grooming* (van mevrouw Franssen c.s. (stuk Senaat nr. 5-1823.).

Inderdaad bepaalt het wetsvoorstel van mevrouw Franssen de strafbaarstelling van de benadering van het kind via het internet door een volwassene, waaruit een voorstel tot ontmoeting voortvloeit met het oogmerk om seksuele handelingen te stellen. Het voorstel voor een ontmoeting met het kind door de cyberlokker moet tevens gevuld worden door handelingen die gericht zijn op het realiseren van die ontmoeting. Het wetsvoorstel heeft tot doel het Verdrag van Lanzarote om te zetten.

Het voorliggende wetsvoorstel is veel algemener. Voor de indieners van dit wetsvoorstel moet de volwassene die online communiceert met een minderjarige of een met een persoon van wie hij denkt dat hij minderjarig is met als doel later een misdaad of wanbedrijf jegens hem te plegen, strafbaar kunnen zijn, ongeacht of die contacten uitmonden in een voorstel tot ontmoeting of niet.

Het is de bedoeling om elke poging tot manipulatie die een cyberlokker onderneemt in de richting van een minderjarige, te bestraffen.

Spreker verwijst naar het voorgestelde artikel 433bis/1 : «De volwassene die door middel van informatie- en communicatietechnologieën communiceert met een kennelijk of vermoedelijk minderjarige en daarbij liegt over zijn identiteit, leeftijd en hoedanigheid of deze zaken verwijgt, daarbij de nadruk legt op de in acht te nemen discretie, een geschenk of ongeacht welk voordeel aanbiedt of voorspiegelt, of daarbij enige andere list aanwendt om het plegen van een misdaad of een wanbedrijf te vergemakkelijken, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot vijf jaar.

Het feit dat de betrokken volwassene gelooft dat zijn gesprekspartner meerderjarig was doet het wanbedrijf slechts vervallen wanneer de betrokken bewijst dat hij redelijke maatregelen getroffen heeft om zich te vergewissen van de effectieve meerderjarigheid van zijn gesprekspartner.

La peine sera doublée si les faits visés à l'alinéa premier constituent une activité habituelle. »

Toute tentative de leurre ou de manipulation à l'égard d'un mineur est donc visée, quelle que soit la finalité poursuivie. Cela pourrait être une rencontre mais aussi bien l'envoi de matériel pédopornographique.

L'auteur se réfère à l'exemple du code criminel canadien.

Un cyberprédateur peut aussi s'adresser à un mineur à des fins non sexuelles, mais par exemple pour l'entraîner dans une secte ou de le rendre dépendant de personnes extérieures.

Les différentes possibilités que vise cette proposition sont donc nettement plus larges que la manipulation sexuelle.

III. DISCUSSION

Pour la discussion générale, l'on se référera à la discussion de la proposition de loi n° 5-1823 (*cf. rapport n° 5-1823/4*).

Mme Franssen, auteure principale de la proposition de loi, déclare qu'elle soutient également la proposition de loi de M. Deprez.

Mme Khattabi émet des critiques concernant la formulation de l'article 433bis/1 en projet. Qu'entendent exactement par «mineur avéré ou supposé»? L'intervenante comprend que ces termes visent la personne qui communique avec le mineur précisément parce qu'il s'agit d'un mineur.

Il suffit donc que le cyberprédateur pense que la personne est mineure, même si elle ne l'est pas.

Comment concilier cela avec l'alinéa 2 proposé?

L'alinéa 2 prévoit que le fait pour l'adulte concerné de croire que son interlocuteur n'est élusif de l'infraction que si l'intéressé prouve qu'il a pris les mesures raisonnables pour s'assurer de la majorité effective de son interlocuteur.

La préoccupation est justement que l'adulte imagine qu'il s'adresse à un mineur.

M. Deprez répond qu'il faut éviter que le cyberprédateur utilise comme moyen de défense le fait qu'il a été induit en erreur par la personne qui se présentait comme un majeur. Le libellé vise à couvrir la mise en œuvre de techniques spéciales de recherche.

De straf zal worden verdubbeld wanneer de feiten beoogd in het eerste lid een gewoonte vormen. »

Iedere poging om een minderjarige te lokken of te manipuleren is dus strafbaar, wat ook de bedoeling moge zijn. Het kan gaan om een ontmoeting, maar ook om het opsturen van pedopornografisch materiaal.

De indiener baseert zich op het voorbeeld van de Canadese strafwet.

Een cyberlokker kan ook kinderen aanspreken zonder daar seksuele bedoelingen mee te hebben, maar om ze bijvoorbeeld naar een secte te lokken, of ze afhankelijk te maken van andere personen.

Het voorstel heeft dus betrekking op een veel groter aantal mogelijkheden dan seksuele manipulatie alleen.

III. BESPREKING

Voor de algemene besprekking dient te worden verwezen naar de besprekking van het wetsvoorstel nr. 5-1823 (zie verslag nr. 5-1823/4).

Mevrouw Franssen, hoofdindienster van dat wetsvoorstel verklaart ook het wetsvoorstel van de heer Deprez te steunen.

Mevrouw Khattabi heeft bedenkingen bij de formulering van het voorgestelde artikel 433bis/1. Wat bedoelt men juist met de kennelijk of vermoedelijke minderjarige? Spreekster begrijpt dat men hier bedoelt dat de persoon communiceert met de minderjarige juist omdat hij minderjarig is.

Het volstaat dus dat de cyberlokker denkt dat het om een minderjarige gaat, ook al is dat niet het geval.

Hoe valt dit te rijmen met het voorgestelde tweede lid?

Het tweede lid bepaalt dat het feit dat de betrokken volwassene gelooft dat zijn gesprekspartner meerderjarig was, het misdrijf slechts doet vervallen wanneer de betrokkene bewijst dat hij redelijke maatregelen getroffen heeft om zich te vergewissen van de effectieve meerderjarigheid van zijn gesprekspartner.

Het probleem is net dat de volwassene denkt dat hij zich tot een minderjarige richt.

De heer Deprez antwoordt dat men moet voorzien dat de cyberlokker als verdediging aanvoert dat hij werd misleid door een persoon die zich als een meerderjarige voordeed. Deze bepaling beoogt de toepassing van bijzondere opsporingsmethoden in te dekken.

Mme Khattabi maintient qu'elle trouve la formulation inappropriée. En effet, l'alinéa 1er fait état d'un «mineur avéré ou supposé».

M. Mahoux souligne que les deux propositions de loi (doc. Sénat, n°s 5-1823 et 5-2253) sont d'une nature différente.

La proposition de loi n° 5-1823 porte sur une convention internationale, en l'occurrence la Convention de Lanzarote.

L'objet de cette Convention vise surtout l'abus sexuel.

La Convention date déjà de 2007 et la législation belge reste donc en défaut. L'intervenant estime qu'il est dès lors préférable de s'atteler en premier lieu à la proposition de loi relative au *grooming*. On peut éventuellement vérifier lors de la discussion si la disposition qui est proposée par M. Deprez et qui est d'une tout autre nature peut être ajoutée.

La proposition de M. Deprez vise l'incrimination de la dissimulation, quel que soit le délit que le cyberprédateur a l'intention de commettre. La manière dont le juge évalue cette dissimulation, donnant lieu à des peines de trois mois à cinq ans, n'est pas déterminée. Le fait que le dissimulateur commette ou non le délit ne semble pas avoir d'incidence.

Une clarification semble s'imposer, d'autant que l'on se situe dans le cadre du Code pénal.

Il faut identifier le délit.

M. Courtois trouve aussi que la formulation de l'article 433bis/1 proposé devrait être revue. Il existe cependant un consensus général sur l'objectif que les deux propositions visent à atteindre. Il convient d'examiner si la proposition de loi de M. Deprez peut être ajoutée au texte proposé par Mme Franssen.

M. Deprez rappelle que la Convention de Lanzarote n'est pas le seul texte européen; il y a par exemple aussi la directive 2011/92/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 décembre 2011 relative à la lutte contre les abus sexuels et l'exploitation sexuelle des enfants, ainsi que la pédopornographie. Il existe aussi une convention du Conseil de l'Europe sur la protection des enfants contre l'exploitation et les abus sexuels. L'intervenant renvoie à l'article 24 de cette convention qui dispose: «Chaque partie prend les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infraction pénale toute tentative intentionnelle de commettre l'une des infractions établies conformément à la présente convention.»

Mevrouw Khattabi blijft erbij dat de formulering niet helemaal klopt. Er wordt inderdaad in het eerste lid gewag gemaakt van een «kennelijk of vermoedelijker minderjarige».

De heer Mahoux wijst erop dat beide wetsvoorstellingen (stukken Senaat, nrs. 5-1823 en 5-2253) van verschillende aard zijn.

Het wetsvoorstel nr. 5-1823 betreft een internationaal verdrag, namelijk het Verdrag van Lanzarote.

Dit Verdrag is vooral gericht tegen seksueel misbruik.

Het Verdrag dateert reeds van 2007 en de Belgische wetgeving blijft dus in gebreke. Spreker meent dat men dus best eerst werk maakt van het wetsvoorstel met betrekking tot de *grooming*. Misschien kan men bij de besprekingsnagaan of de bepaling die wordt voorgesteld door de heer Deprez en van een totaal andere aard is, kan worden toegevoegd.

Het voorstel van de heer Deprez is gericht op de strafbaarstelling van verzwijging, ongeacht het wanbedrijf dat de cyberlokker wil plegen. De manier waarop de rechter deze strafbaarstelling, met straffen van drie maanden tot vijf jaar, moet beoordelen, is niet vastgesteld. De vraag of de verzwijger al dan niet het wanbedrijf pleegt, lijkt geen invloed te hebben.

Verduidelijking lijkt noodzakelijk, des te meer daar men zich in het kader van het Strafwetboek bevindt.

Het wanbedrijf moet worden geïdentificeerd.

De heer Courtois meent eveneens dat de formulering van het voorgestelde artikel 433bis/1 zou moeten worden herzien. Er blijkt wel een algemene consensus te bestaan over het doel dat beide wetsvoorstellingen willen bereiken. Er moet worden bekijken of het wetsvoorstel van de heer Deprez kan worden toegevoegd aan de door mevrouw Franssen voorgestelde tekst.

De heer Deprez wijst er op dat het Verdrag van Lanzarote niet de enige Europese tekst is; zo is er bijvoorbeeld ook de richtlijn 2011/93/EU van het Europees Parlement en de Raad, van 13 december 2011, ter bestrijding van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie. Er is ook het verdrag van de raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik. Spreker verwijst naar artikel 24 van dat Verdrag: «*chaque partie prend les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infraction pénale toute tentative intentionnelle de commettre l'une des infractions établies conformément à la présente convention.*»

Le texte de Lanzarote est plus précis puisqu'il fait mention des actes matériels qui visent à l'organisation de la rencontre.

Les deux propositions sont organiquement liées, mais la proposition n° 5-1823 concerne la convention de Lanzarote, alors que l'autre proposition est plus générale.

M. Deprez est disposé à revoir la formulation de sa proposition de loi et en particulier de l'alinéa 2 de l'article 433bis/1 proposé.

Il maintient que sa proposition revêt une importance essentielle et fondamentale. La proposition de loi n° 5-1823 ne punit par exemple pas le cyberprédateur qui demande à un enfant de lui envoyer des photos de lui.

Il est important d'incriminer la tentative de manipulation.

Mme Khattabi peut souscrire au contenu et à l'objectif visé, mais elle maintient que le texte doit être affiné et que des précisions doivent être apportées. Elle renvoie à l'intervention antérieure de M. Mahoux.

M. Delpéree souligne qu'il s'agit en l'espèce d'un texte pénal.

Aussi a-t-il deux questions concrètes à propos du texte de la proposition de loi de M. Deprez.

Une première observation concerne l'intitulé de la section VIII, tel que proposé à l'article 2. Il est question en l'occurrence duurre de mineurs sur internet ou de cyberprédation à des fins criminelles ou délictuelles. Pourquoi mentionne-t-on deux choses ? Désigne-t-on la même chose ?

La deuxième observation concerne l'article 433bis/1 proposé, qui comporte plusieurs éléments :

- l'adulte qui communique par le biais des technologies de l'information et de la communication avec un mineur avéré ou supposé;
- en dissimulant ou en mentant sur son identité;
- en insistant sur la discréetion à observer;
- en offrant ou en faisant miroiter un cadeau ou un avantage quelconque ou par tout autre stratagème;
- en vue de faciliter la perpétration à son égard d'un crime ou délit.

Ces conditions sont-elles cumulatives ?

M. Deprez répond que non.

De tekst van Lanzarote is preciezer omdat er sprake is van materiële daden die gericht zijn op het regelen van de ontmoeting.

Beide voorstellen hebben organiek met elkaar te maken, maar voorstel nr. 5-1823 betreft het Verdrag van Lanzarote, terwijl het andere voorstel algemener is.

De heer Deprez is bereid de formulering van zijn wetsvoorstel, en vooral van het tweede lid van het voorgestelde artikel 433bis/ 1 te herzien.

Hij blijft erbij dat zijn wetsvoorstel essentieel is en van fundamenteel belang. Het wetsvoorstel 5-1823 bestraft niet de cyberlokker die bijvoorbeeld aan een kind vraagt naaktfoto's op te sturen of aanzet tot haat.

Het is belangrijk om de manipulatiepoging strafbaar te stellen.

Mevrouw Khattabi kan akkoord gaan met de inhoud en het beoogde doel, maar blijft erbij dat de tekst moet worden verfijnd en dat verduidelijkingen moeten worden aangebracht. Zij verwijst naar de eerdere tussenkomst van de heer Mahoux.

De heer Delpéree onderlijnt dat het hier gaat om een strafrechtelijke tekst.

Hij heeft aldus twee concrete vragen bij de tekst van het wetsvoorstel van de heer Deprez.

Een eerste bedenking betreft het opschrift van afdeling VIII zoals voorgesteld in artikel 2. Hier is sprake van lokken van minderjarigen op internet of cyberkinderlokkerij met het oog op het plegen van een misdaad of een wanbedrijf. Waarom worden hier twee zaken vermeld ? Bedoelt men hetzelfde ?

De tweede bedenking betreft het voorgestelde artikel 433bis/1, dat uit verschillende bestanddelen bestaat :

- de volwassene die door middel van informatie- en communicatietechnologieën communiceert met een kennelijk of vermoedelijk minderjarige;
- en daarbij liegt over zijn identiteit, of deze zaken verzwijgt;
- daarbij de nadruk legt op de in acht te nemen discretie;
- een geschenk of ongeacht welk voordeel aanbiedt of voorspiegelt, of daarbij enige andere list aanwendt;
- om het plegen van een misdaad of een wanbedrijf te vergemakkelijken.

Zijn deze voorwaarden cumulatief ?

De heer Deprez antwoordt van niet.

M. Mahoux émet des réserves quant à la formulation du texte de M. Deprez, qui concerne non seulement des infractions à caractère sexuel mais toutes les infractions, dont, par exemple, l'incitation à la haine raciale. Des précisions lui semblent absolument nécessaires en l'espèce.

En second lieu, l'intervenant souligne que la proposition incrimine la dissimulation, comme telle. La question se pose de savoir si la dissimulation peut être pénalisée de la même manière quelle que soit l'intention ou le délit de crime pour lequel cette dissimulation a été effectuée.

Comme il s'agit de mineurs, l'approche peut être plus extensive.

M. Vanlouwe estime que la volonté d'incriminer les infractions visées ici est bien présente chez chacun. L'article 433bis/1 proposé contient cinq éléments. La question qui se pose est de savoir quels sont exactement les éléments constitutifs de l'infraction.

M. Deprez indique que sa proposition de loi s'inspire de la législation canadienne.

Il répète que les conditions ne sont pas cumulatives. C'est au juge qu'il appartiendra d'apprécier.

M. Mahoux demande aussi quelle est la valeur ajoutée de l'article 433bis/1 proposé par rapport à l'article 433 existant.

M. Courtois estime que les nouvelles technologies offrent la possibilité de dissimuler son identité. Le fait de ne pas communiquer son identité constitue une perversité supplémentaire.

M. Mahoux demande pourquoi ne pas ajouter cet élément de dissimulation dans l'article 433, qui est parfaitement libellé

M. Delpérée estime qu'une réflexion plus approfondie sur la différence entre l'article 433, 433bis et 433bis/1 s'impose.

L'article 433 fait mention de « toute personne »; l'article 433bis/1 fait par contre mention de « l'adulte ».

M. Deprez indique avoir envisagé de fusionner les deux propositions de loi en un seul et même texte. Mais cela ne semble pas opportun, étant donné qu'elles portent sur deux choses différentes.

La commission décide donc de continuer à examiner les textes séparément.

De heer Mahoux heeft problemen bij de formulering van de tekst van de heer Deprez, die niet enkel misdrijven van seksuele aard betreft, maar alle misdrijven, waaronder bijvoorbeeld ook aanzet tot rassenhaat. Preciseringen lijken hem absoluut noodzakelijk.

In de tweede plaats onderstreept spreker dat het voorstel de verzwijging als dusdanig strafbaar stelt. De vraag rijst of de verzwijging telkens op dezelfde manier kan worden bestraft, ongeacht met welke bedoeling dit is gebeurd.

Aangezien het minderjarigen betreft, kan de aanpak uitgebreider zijn.

De heer Vanlouwe meent dat de intentie om de hier bedoelde misdrijven strafbaar te stellen bij iedereen aanwezig is. Het voorgestelde artikel 433bis/1 bevat vijf bestanddelen. De vraag rijst welke juist de constitutieve elementen zijn van het misdrijf.

De heer Deprez wijst erop dat de tekst van zijn wetsvoorstel is geïnspireerd door de Canadese wetgeving.

Hij herhaalt dat de voorwaarden niet cumulatief zijn. Het komt aan de rechter te oordelen.

De heer Mahoux wenst ook te weten wat het voorgestelde artikel 433bis/1 precies betekent aan toegevoegde waarde ten opzichte van het bestaande artikel 433.

De heer Courtois meent dat de nieuwe technologieën mensen de mogelijkheid bieden om hun identiteit te verzwijgen. Het feit dat men zijn identiteit niet bekendmaakt, vormt een bijkomende perversiteit.

De heer Mahoux vraagt waarom dit element van verzwijging niet wordt toegevoegd aan artikel 433, dat perfect is opgesteld.

De heer Delpérée denkt dat er grondiger moet worden nagedacht over het verschil tussen de artikelen 433, 433bis en 433bis/1.

Artikel 433 vermeldt «eenieder»; artikel 433bis/1 daarentegen vermeldt «De volwassene».

De heer Deprez stipt aan de mogelijkheid te hebben onderzocht om beide wetsvoorstellen samen te smelten tot één enkele tekst. Dit lijkt echter niet aangewezen, aangezien het hier om twee verschillende zaken gaat.

De commissie beslist aldus de teksten verder afzonderlijk te behandelen.

Des amendements sont déposés pour répondre aux observations formulées

IV. DISCUSSION DES ARTICLES

Article 1er

L'article est adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

Article 2

M. Deprez et consorts déposent l'amendement n° 2 (doc. Sénat, n° 5-2253/2) qui vise à supprimer les mots «ou cyberprédation», afin d'éviter toute répétition inutile.

L'amendement et l'article ainsi amendé sont adoptés à l'unanimité des 10 membres présents.

Article 3

Mme Franssen dépose l'amendement n° 1, qui vise à insérer les mots «*jegens hem*» entre les mots «*een wanbedrijf*» et les mots «*te vergemakkelijken*» dans le texte néerlandais de cet article.

Cet amendement tend à mettre en concordance les textes français et néerlandais.

Il devient sans objet du fait de l'amendement n° 3 de M. Deprez et consorts, qui vise à reformuler l'article 433bis/1 proposé.

M. Deprez explique que l'article sera remplacé par ce qui suit :

«Sera puni d'un emprisonnement de trois mois à cinq ans, l'adulte qui communique par le biais des technologies de l'information et de la communication avec un mineur avéré ou supposé, et ce en vue de faciliter la perpétration à son égard d'un crime ou d'un délit :

1° s'il a dissimulé ou menti sur son identité ou son âge ou sa qualité;

2° s'il a insisté sur la discréetion à observer quant à leurs échanges;

3° s'il a offert ou fait miroiter un cadeau ou un avantage quelconque;

4° s'il a usé de toute autre manœuvre.

ER worden amendementen ingediend om tegemoet te komen aan de geformuleerde opmerkingen.

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Het artikel wordt eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Artikel 2

De heer Deprez c.s. dient amendement nr. 2 in (stuk Senaat, nr. 5-2253/2), dat ertoe strekt de woorden «of cyberkinderlokkerij» te doen vervallen, om overbodige herhaling te voorkomen.

Het amendement en het aldus geamendeerde artikel worden eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Artikel 3

Mevrouw Franssen dient amendement nr. 1, dat ertoe strekt in de Nederlandse tekst de woorden «*jegens hem*» in te voegen tussen de woorden «*of een wanbedrijf*» en de woorden «*te vergemakkelijken*».

Hierdoor worden de Nederlandse en de Franse tekst beter op elkaar afgestemd.

Dit amendement vervalt door het amendement nr. 3 van de heer Deprez c.s. dat het voorgestelde artikel 433bis/1 herschrijft.

De heer Deprez legt uit dat het artikel zal worden vervangen door wat volgt :

«Wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot vijf jaar, de volwassene die door middel van informatie- en communicatietechnologieën communiceert met een kennelijk of vermoedelijk minderjarige om het plegen van een misdaad of een wanbedrijf jegens hem te vergemakkelijken :

1° indien hij over zijn identiteit of leeftijd of hoedanigheid heeft gelogen of deze zaken heeft verzweven;

2° indien hij de nadruk heeft gelegd op de in acht te nemen discrete over hun gesprekken;

3° indien hij een geschenk of een voordeel heeft aangeboden of voorgespiegeld;

4° indien hij enige andere list heeft aangewend.

La peine minimale sera doublée si les faits visés à l'alinéa premier constituent une activité habituelle. »

L'article ainsi rédigé montre davantage que l'intention du législateur n'est pas d'instaurer des conditions cumulatives dans le cadre de cette incrimination.

Aucune cause de justification particulière, de telle sorte que seule l'erreur invincible pourrait être plaidée. Le texte non amendé quant à lui permettrait plus facilement à un suspect de se justifier.

M. Mahoux précise que cette disposition incrimine la dissimulation en vue de commettre un crime ou un délit. La peine prévue est de trois mois à cinq ans. Ainsi, le risque existe, dans le cadre de la dissimulation, d'appliquer des peines plus importantes que celles appliquées quand le délit est commis. Ceci mérite une réflexion plus approfondie.

M. Deprez répond que le texte à l'examen n'incrimine pas l'intention, mais bien des actes pour lesquels il existe des preuves. Il ne s'agit pas d'un seul acte mais bien d'une stratégie de manipulation développée avec toute une série d'indicateurs objectifs. Le magistrat déterminera la peine en fonction de la gravité du délit que l'ensemble des indices permet d'identifier.

M. Delpérée compare cela avec l'utilisation de fausses clés pour rentrer dans le domicile en vue de voler. L'acte est l'utilisation de fausses clés. Il y a l'intention mais également l'acte accompli.

M. Courtois soulève que le magistrat pourra évaluer la peine en fonction des éléments constitutifs et commis. S'il s'agit d'une dissimulation répétée et prolongée dans le temps, le magistrat en tiendra compte dans l'échelle de peines à sa disposition. Il lui semble difficile d'améliorer le texte à cet égard.

M. Deprez ajoute que la disposition ne vise pas un acte isolé; il s'agit d'une séquence d'actes qui se prolongent pendant un certain temps pour abuser de la faiblesse d'un mineur. La fourchette de peines est assez large, mais un précédent existe par exemple en matière d'harcèlement (peine de quinze jours à deux ans).

Pour des raisons de concordance entre cette formulation et celle de la proposition de loi n° 5-1823, la commission décide de remplacer le mot « adulte » par le mot « majeur » et le mot « enfant » par

De maximumstraf wordt verdubbeld wanneer de in het eerste lid bedoelde feiten een gewoonte vormen. »

Het aldus geformuleerde artikel toont duidelijker aan dat het niet de bedoeling is van de wetgever om cumulatieve voorwaarden in te voeren in het kader van deze strafbaarstelling.

Er wordt geen bijzondere rechtvaardigingsgrond in aanmerking genomen, zodat alleen de onoverkomelijke dwaling kan worden aangevoerd. De niet-geamendeerde tekst zou een verdachte meer in staat stellen zich te verantwoorden.

De heer Mahoux verduidelijkt dat deze bepaling de verzwijging strafbaar stelt, die bedoeld is om een misdaad of een wanbedrijf te plegen. De vastgestelde straf gaat van drie maanden tot vijf jaar. Bijgevolg loopt men het risico om, in het raam van de verzwijging, zwaardere straffen toe te passen dan die, die worden toegepast wanneer het wanbedrijf effectief wordt gepleegd. Hierover moet grondiger worden nagedacht.

De heer Deprez antwoordt dat de voorliggende tekst niet de bedoeling strafbaar stelt, maar wel handelingen waarvoor bewijzen bestaan. Het gaat niet om één enkele handeling, maar om een uitgewerkte manipulatiestrategie met een heel aantal objectieve kenmerken. De magistraat zal de straf bepalen op basis van de ernst van het wanbedrijf dat aan de hand van alle aanwijzingen kan worden vastgesteld.

De heer Delpérée vergelijkt dat met het gebruik van valse sleutels om een woonplaats binnen te gaan met de bedoeling om een diefstal te plegen. De handeling bestaat in het gebruik van valse sleutels. De bedoeling is er, maar ook de uitgevoerde handeling.

De heer Courtois merkt op dat de magistraat de straf zal kunnen bepalen op basis van de gepleegde constitutieve bestanddelen. Wanneer de verzwijging wordt herhaald en zich uitstrekkt in de tijd, zal de magistraat daar rekening mee houden wanneer hij de schaal van straffen beschouwt, waarover hij beschikt. Het lijkt hem moeilijk om de tekst in dit opzicht te verbeteren.

De heer Deprez voegt daaraan toe dat de bepaling geen op zich zelfstaande handeling beoogt; het betreft een reeks handelingen die zich uitstrekken over een bepaalde tijd en die bedoeld is om de zwakheid van een minderjarige te misbruiken. De reeks straffen is voldoende uitgebreid, maar er bestaat bijvoorbeeld een precedent inzake belaging (een straf van vijftien dagen tot twee jaar).

Om de formulering af te stemmen op het wetsvoorstel nr. 5-1823 wordt beslist het woord « volwassene » te vervangen door het woord « meerderjarige », en het woord « kind » door het woord « minderjarige », de

le mot «mineur» elle ne voit pas d'objection à considérer ceci comme une amélioration du texte.

M. Courtois fait remarquer que les mots «activité habituelle» ne sont pas très précis.

Qu'entend-on exactement par là ? Étant donné qu'il s'agit de droit pénal, il est important que chaque terme soit clair et non susceptible d'interprétation.

M. Mahoux peut souscrire à ce point de vue. Cela signifie-t-il qu'il s'agit ici d'une récidive ?

Bien que M. Deprez estime que cette notion figure déjà dans le Code pénal, il ne voit aucune objection à supprimer cette phrase. Le juge peut en effet infliger une peine d'emprisonnement allant de trois mois à cinq ans. Il peut donc alourdir la peine si les faits constituent une activité habituelle.

Il dépose à cet effet l'amendement n° 4 (doc. Sénat, n° 5-2253/2).

L'amendement n° 3, sous-amendé par l'amendement n° 4, et l'article 2 ainsi amendé sont adoptés à l'unanimité des 10 membres présents.

V. VOTE FINAL

L'ensemble de la proposition de loi amendée est adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

Le rapport a été adopté par 7 voix et 2 abstentions.

Les rapporteurs,

Fauzaya TALHAOUI.

Yoeri VASTERSAVENDTS.

Le président,

Alain COURTOIS.

commissie is akkoord dit als een tekstverbetering te beschouwen.

De heer Courtois wijst erop dat het woord «gewoonte» niet erg duidelijk is.

Wat betekent dit juist ? Aangezien men zich in het strafrecht bevindt, is het belangrijk dat elk woord duidelijk is en niet voor interpretatie vatbaar.

De heer Mahoux kan zich hierbij aansluiten. Betekent dit dat het hier om herhaling gaat ?

Hoewel de heer Deprez meent dat dit begrip reeds in het Strafwetboek voorkomt, heeft hij er geen bezwaar tegen om deze zin te schrappen. Inderdaad heeft de rechter de mogelijkheid een gevangenisstraf op te leggen gaande van 3 maand tot 5 jaar. Hij kan dus een zwaardere straf opleggen indien de feiten een gewoonte vormen.

Hij dient daartoe amendement nr. 4 in (stuk Senaat, 5-2253/2).

Het amendement nr. 3, gesubamideerd door amendement nr. 4, en het aldus geamendeerde artikel worden eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

V. EINDSTEMMING

Het geamendeerde wetsvoorstel in zijn geheel is eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

Het verslag is aangenomen met 7 stemmen bij 2 onthoudingen.

De rapporteurs,

Fauzaya TALHAOUI.

Yoeri VASTERSAVENDTS.

De voorzitter,

Alain COURTOIS.